

Andlig och intellektuell utmaning

KATEDRALAKADEMIN

HÖSTEN 2020

Svenska kyrkan
STOCKHOLMS
DOMKYRKOFÖRSAMLING

Välkommen till en ny termin med Katedralakademin!

Den ryske författaren Fjodor Dostojevskij sa en gång om bönen:

Glöm inte bort bönen. Varje gång du ber uppriktigt skall en ny känsla väckas hos dig och med den en ny tanke, som du förr inte vetat av, och som ska ge dig nytt mod.

Den devisen har jag burit med mig under mina 43 år som präst. Jag har också genom människor jag mött blivit påmind om dess betydelse i mitt yrkesliv. En bärande balk i domkyrkoförsamlingens liv är morgonbönen vid Storkyrkans ljusglob där oftast några få samlas i bön och ljusständning dag ut och dag in kl. 09.00 varje vardagsmorgon. Välkommen! Att tända ett ljus och sända en annan människa en tanke är bön. Det har jag genom åren om och om igen påmint personer jag mött som undrat vad bön är. Författaren Dostojevskijs ord visar vägen.

Jag gläder mig mycket över etablerandet av Katedralakademin 2014. Kunskap på vilket område det än gäller ska aldrig föraktas, det lärde mig min förste chef och kyrkoherde. Jag har själv försökt att leva i den devisen genom åren. Den kan få oss att inse betydelsen av samspelet mellan *observationskunskap* det som kan vägas och mätas och *insiktskunskap* det som inte syns men som har en grundläggande betydelse för vårt gemensamma liv som människor t.ex. försoning, hopp, samspel, meningsutbyten som hör ihop med djuperfarenheter i livet.

Det är så inspirerande att så många reflekterande och kunniga människor från många olika kunskapssammanhang bidrar till innehållet i Katedralakademin. Höstens Katedralakademi har sina särskilda förutsättningar genom Covid 19. Vi diakoner och präster i domkyrkoförsamlingen tar själva ansvar för innehållet under denna termin. Men vi har två tillfällen med inbjudna gäster: professor Peter Strang och biskop Andreas Holmberg.

Hans Ulfvebrand, domprost

KATEDRALAKADEMIN HÖSTEN 2020

REDAKTÖR: Normunds Kamergrauzis FOTO: Jenny Salaj, Arne Hyckenberg (sid 1, 5)

FORM: september TRYCK: Typografiska ateljén 2020

WEBB: stockholmsdomkyrkoforsamling.se FACEBOOK: facebook.com/stockholmsdomkyrkoforsamling

Med lärande som signum

Storkyrkan har en lång tradition att gestalta lärandets nyfikenhet. Mitt i storstadens puls har Storkyrkan bejakat den kristna trons beroende av livets och det mångkulturella samhällets utveckling och lyssnat till olika röster som fört fram

nya insikter och erfarenheter inom vetenskap, konst, politik och journalistik. Ibland provande. Ibland kontroversiellt. Alltid med en udd som inspirerar oss till att överväga innehållet i våra liv. Detta lärande tvingar oss att ta spjärn mot också vår egen övertygelse. Ibland plågsamt och samtidigt alltid nyttigt.

Katedralakademien har sedan 2014 utgjort ett systematiserat forum för dessa ambitioner. Olika temata har genomlysts i föreläsningar, samtal och skrifter. Kvalificerad trosfortbildning kan dess verksamhet karaktäriseras som. Öppen för alla oavsett trosmässigt ingångsvärde. Nyfikenheten och viljan att lära mer har stått i centrum.

Många har varit aktiva i denna process. Föreläsare och medverkande har varit lätta att rekrytera. Kvaliteten har genomgående varit hög. Och bakom initiativet till Katedralakademien och dess outtröttliga påskyndare har varit domprosten Hans Ulfvebrand.

Verksamheten har speglat Hans personliga inställning till tro och lärande som handlar om nyfikenheten, lyssnande och bejakande av mångfald. Med sådana ledare kan kyrkan möta framtiden med lärande som signum.

Beth von Schreeb,
ordförande i Stockholms domkyrkoförsamlings kyrkoråd
och f.d. chefsläkare vid Ersta sjukhus

HANS ULFVEBRAND OM SIN DOMPROSTTID

Hans Ulfvebrand blev domprost i Stockholms stift den 1 januari 2013 och lämnar uppdraget med pension på Domssöndagen 2020. Vad innebär det att vara domprost?

Om några månader lämnar jag med ålderns rätt uppdraget som domprost. Det är med stor glädje och tacksamhet jag ser tillbaka på dessa åtta intensiva år.

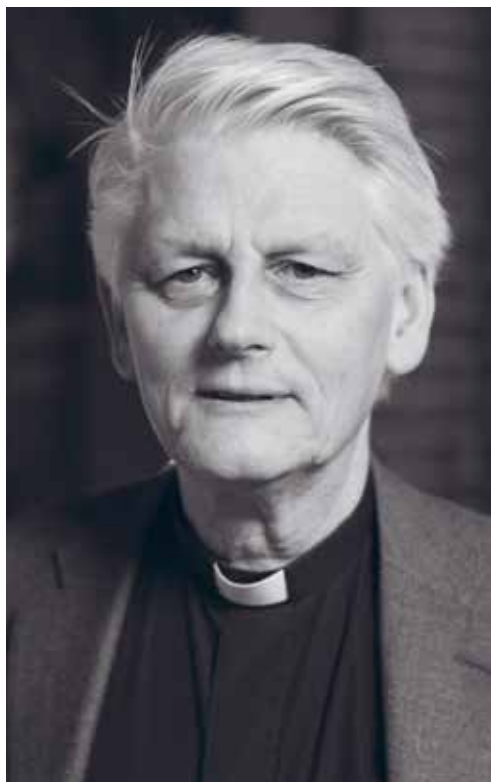
Tillsammans med medarbetare, förtroendevalda och engagerade volontärer har vi haft mod att pröva och ompröva arbetssätt för livet i miljöns bästa.

Ett sådant arbete blir aldrig färdigt. Det måste ständigt pågå.

MEN HUR LÄNGE LEDER DEN GODA VILJAN ATT FRÄMJA OCH FÖRÄNDRA?

Ty om den goda viljan är för handen, så bliver den välbehaglig med de tillgångar den har och bedömes ej efter vad den icke har.

Med dessa rader ur Paulus andra brev till församlingen i Korint samtalar domkyrkokaplan Kristina Ljunggren med domprost Hans Ulfvebrand om hans domprosttid.

-
- **DATUM:** Söndag 27 september ● **TID:** 13.00–14.30
● **PLATS:** Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9, Gamla stan
-

Det oskrivna bladet

Om framtiden vet vi med säkerhet nästan inget. Mer än att vi alla har en utmätt tid och en dag kommer lämna detta livet. Vi kan ha förhoppningar och förväntningar om morgondagen. Vi kan känna oro och vända inför det som komma skall. Vi kan göra upp planer och lägga upp strategier. Vi kan skapa mer eller mindre sannolika prognoser och kalkyler. Men om allt eller något av detta blir verklighet vet vi egentligen inget med säkerhet. Vem hade för ett år sedan en aning om coronavirusets härjningar i världen? Varje dag ritar vi livet på ett blankt papper och kan när kvällen kommer konstatera om det blev som vi tänkt oss, hoppats på eller oroats för.

Denna osäkerhet inför framtiden har religionerna slagit mynt av. En av deras ambitioner är att förutsäga framtiden. I jude-kristet sammanhang kallas det profetior. Det kan ha formen av löften eller varningar. Gud har framtiden i sin hand och kan ge en försmak av vad som ska drabba människorna. I det perspektivet känner Gud framtiden och har makt att påverka den. Gud ska sända sin Messias som slutligen ska återupprätta gudsriket och samtidigt ställa alla dem till svars som förslavat Guds folk. Judar väntar på denna ankomst. Kristna väntar efter Kristi uppståndelse på Messias andra ankomst. Ständigt denna förhoppningsfulla och ouppfyllda väntan...

Samtidigt finns det starka rörelser till förmån för denna världens fortlevnad utan något tänkt slut. Tidigare var det freds rörelsen som dominerade. Idag är miljörörelsen en av de starkaste krafterna. Detta ställer de religiösa krafterna inför ett dilemma, i varje fall inför en avgörelse. Ska tron vara ett löfte, varning och tröst inför ett oundvikligt slut eller inspirera till ett kraftigt engagemang för en fortsatt värld för kommande generationer? Och går de att kombinera i linje med Martin Luthers ord om att även om den yttersta dagen kommer imorgon planterar jag mitt äppleträd idag?

I kyrkans sammanhang kallas detta frågorna om de yttersta tingen, de eskatologiska frågorna. De har också tillhört kärnan i det kristna budskapet. Frågan är hur kyrkan idag hanterar dem? De ställs på sin spets i samband med begravningsgudstjänsterna. När det jordiska framtidshoppet för var och en definitivt är grusat. Vad vill kyrkan säga då 2000 år efter Kristi uppståndelse som sägs vara segern över döden och själva framtidshoppet?

Kyrkans röst inför framtiden är tveeggad och inte alldeles oproblematiske. Detta är en fråga för Katedralakademien att gripa sig an i klarhetens, sanningens och det existentiella sökandets intresse!

Eskil Franck, docent

FILOSOFISK OCH TEOLOGISK
ANALYS OCH RESONANS

Vad skapar mening och livskvalitet

- även när man är svårt sjuk?

När kyrkan tappar kontrollen

Om kristen tradition och hållbar förändring

Underströmmar – om mystik och kyrkohistoria

i Gamla stan genom tiderna

FILOSOFISK OCH TEOLOGISK ANALYS: OM LIVSKVALITET OCH KONTROLL

Föreläsningarna riktar sig på att utforska tänkandet om mening, livskvalitet och kontroll.

VÄRD: NORMUNDS KAMERGRAUZIS, DOMKYRKOTEOLOG, TD

VAD SKAPAR MENING OCH LIVSKVALITET – ÄVEN NÄR MAN ÄR SVÅRT SJUK?

Människan är gjord för gemenskap och det hela blir särskilt tydligt under Covid pandemin. När människor får sätta ord på vad som är viktigast i deras liv, är vänskap, gemenskap och kärlek återkommande svar. Gemenskap handlar om livet. Varför behöver vi gemenskap och livet, för att klara av att leva i livets slutskede? Och kan man känna hopp även när man är svårt sjuk?

Peter Strang, professor i palliativ medicin vid Karolinska institutet.

● **DATUM:** Söndag 20 september ● **TID:** 13.00–14.30

● **PLATS:** Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9, Gamla stan

NÄR KYRKAN TAPPAR KONTROLLEN

Biskop Andreas Holmberg har i sin forskning studerat Svenska kyrkans identitet, roll och uppgift i en tid som på många sätt ter sig väldigt ovan och ny. Kyrkotillhörigheten har på en generation sjunkit från nio av tio invånare till under sex av tio. Samtidigt har Svenska kyrkan på allvar blivit ett fritt trossamfund bland många andra i ett verklig mångreligiöst och mångkulturellt samhälle. Sammantaget kan det upplevas som om Svenska kyrkan tappar kontrollen över situationen. Samtidigt pågår i kyrkor och församlingshem ett omfattande och mångfacetterat arbete för att orientera sig i detta nya landskap - utan total kontroll men i stor tillit. Detta ska biskop Andreas Holmberg berätta om.

Andreas Holmberg, TD, biskop i Stockholms stift.

● **DATUM:** Söndag 4 oktober ● **TID:** 13.00–14.30

● **PLATS:** Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9, Gamla stan

En gråtande gud och den förvirrade människan

En av människans viktigaste frågor är att förstå sig själv. Hur kan vi förstå oss själva utan att bli egocentriska? Kanske genom att se hur vi förhåller oss till andra människor. Eller, som forskarna och teologerna i den här boken, undersöka hur vi ser på oss själva i relation till mycket annat i livet. Genom att utgå från djupa fundament som människosyn, livsåskådning och kristen tro ställer de sina frågor om våra existentiella möjligheter och begränsningar.

MEDVERKANDE SKRIBENTER: John Atherton, Carl Reinhold Bråkenhielm, Thomas Ekstrand, Eskil Franck, Eva-Lotta Grantén, Carl-Henric Grenholm, Cristina Grenholm, Ted Harris, Anders Jeffner, Normunds Kamergrauzis, Janis Kreslins, Bo Larsson, Mattias Martinson, Elena Namli, Mats Svegfors, Bengt Kristensson Ugglå, Susanne Wigorts Yngvesson

PRIS 100 KRONOR I STORKYRKAN!

FORSKNING PÅGÅR: OM KRISTEN TRADITION OCH HÅLLBAR FÖRÄNDRING

Redan som ganska ung hade jag väldigt svårt för att definieras som ”kristen” utifrån vad jag antog vara andras föreställning om vad en kristen person är. Det vill säga ordentlig, prätigtig och lite tråkig. En person som aldrig svär och tror på övernaturliga och märkliga ting. Jag sökte efter för mig förnuftiga och hållbara intellektuella redskap för att gripa mig an de kristna bibeltexterna som jag tidigt anade hade ett budskap som handlade om de stora existentiella frågorna. Och då kunde jag inte nöja mig med färdigformulerade och tvärsäkra svar. Tillvaron var alltför komplex för det. Jag söker än idag och tar mig nu an frågan om den kristna identiteten, trons innehåll, dess komplexitet, skiftande uttryck och samtidiga kontinuitet som forskare.

För att göra frågan om trons innehåll lättare att hantera och någorlunda forskningsbar har jag valt att gripa mig an den som en traditionsproblematik. Genom att jämföra kristen traditionsförmedling med ett dynamiskt system försöker jag med hjälp av begreppet resiliens förstå det dynamiska systemets hållbara förändring. Resiliens handlar om hur pass tåligt ett dynamiskt system är för att klara av förändring och stress utan att kollapsa. Det jag vill göra är alltså att förstå hur mycket förändring en tradition tål och klarar av utan att kollapsa och förvandlas till något annat. Frågan ställs utifrån min erfarenhet att Svenska kyrkan idag står inför anklagelsen av att vara alltför slätstruken, identitetslös och sakna konturer och gränser. ”Man verkar kunna tro hur som helst”, tycks många anse.

Så vad är en kristen tradition och hur kan vi förstå att den ständigt förändras samtidigt som den är densamma? Eftersom kristen tradition är så oerhört mångfacetterad begränsar jag mig genom att undersöka traditionsförståelsen mer specifikt hos den amerikanske teologen David Tracy. Därefter iscensätts ett möte mellan Tracys traditionsförståelse och begreppet resiliens såsom det definieras inom social-ekologin och tänkandet kring dynamiska system. Till sist förstärks detta möte med ett antal formbara kriterier vilket landar i formulerandet av en s.k. samtida resiliens teologi. På så sätt hoppas jag kunna bidra till ökad förståelse för den kristna traditionens samtida förändring och kontinuitet och vara en del av diskussionen inom Svenska kyrkan om vad kristen tro egentligen är.

Sabina Kojj, domkyrkokolektor och doktorand vid Åbo akademien, Finland.

● **DATUM:** Söndag 11 oktober ● **TID:** 13.00–14.30

● **PLATS:** Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9, Gamla stan

I samarbete med Storkyrkans vänförening.

VÅRA SKRIFTER: PÅ UPPDRAG AV STOCKHOLMS DOMKYRKOFÖRSAMLING

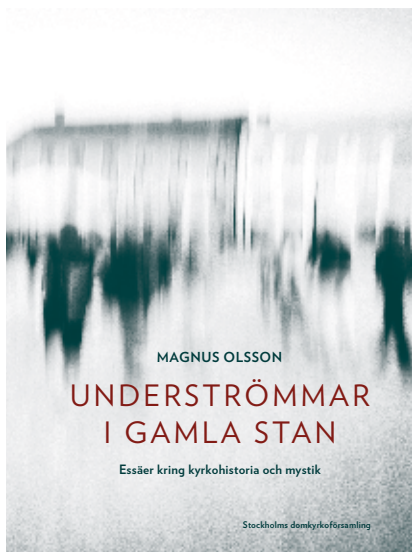
UNDERSTRÖMMAR – OM MYSTIK OCH KYRKOHISTORIA

I GAMLA STAN GENOM TIDERNA

Mer än anpassning och förändring i den växande staden. Den sökande människan med övertygelse men utan behovet av att utöva den med makt men bidra med glimtvis gjorda erfarenhet av G-d i skarp självkritik och växande i den inre människan. En mystik tradition i Stockholm i samverkan med andra kring diakoni och fördjupad kunskap om människan. Reflektion, dialog och själavård under ytan och formella strukturer. Underströmmar.

I femton kyrkohistoriska essäer får läsaren möta lykttändaren Carl Flodberg, pigan Clara Erlandsson, Carl Henrik Bergman, Sophie Ljungman och Mathilda Rogberg i Sophies salong, läroverksadjunkten Theodor Mazer som ”älskade smutsen på Stockholms gator”, pastor primarius Fredrik Fehr som aldrig sover. Vad släpade katten in på Riddarhuset? Och vem spelade pingis i Storkyrkan? Om relationer, gnistrande ljus, empati, kreativitet och utövad tro. Navet är Storkyrkan och strömmande vatten.

Hans Ulfvebrand, domprost, och Kristina Ljungren, domkyrkokaplan,
i samtal med Magnus Olsson, präst.

● **DATUM:** Söndag 8 november ● **TID:** 13.00–14.30

● **PLATS:** Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9, Gamla stan

EXISTENS OCH LÄRANDE

Hemliga koder

Kyrkan i kriser – kriser i kyrkan

Ignatianska andliga övningar

Vardagsretreat under adventstidens fasta

Om livsmening och djup mening

Året annorlunda

Seniorträffar

Pandemier och kyrkan

Allt som händer i vår vardag förändrar vår Guds bild. Därför behöver vi fundera över hur vår bild av Gud förändras under en pandemi. Det paradoxala svaret är att vår guds bild härrör just från kris och katastrof. Judisk och kristen guds bild utgår inte från en gud som fixar en trivsamt vardag utan från en gud som stannar kvar när allt faller i bitar och då tåler kritik. Det unika med bibelns guds bild är just dess kristalloghet. Inte minst Psaltaren utgör en samling brottningsmatcher mellan människa och Gud. Gud står ut med människans klagan och förtvivlan. Psalmisten kan ropa ut sin frustration med förtröstan att Gud tåler kritiken. För Gud har lovat att vara kvar.

Därför utmärks bibeln av samtalet *med* Gud, inte *om* Gud. Det stora hotet i bibelns värld är inte sjukdom och lidande utan Guds frånvaro, men genom att samtala med Gud skapas en relation mellan ett Jag och ett Du. Då medvetandegörs återigen Guds närvaro. Det kristna korset är ett uttryck för denna dialog. Människan i krisens svarta hål ropar *var är du nu Gud*. Då svarar Gud ur Kristi lidande ansikte: *Här är jag, mitt i lidandet*.

Kanske är det så att både Gud och människan klarar kriser och pandemier, medan kyrkan som organisation och som liturgisk traditionsbärare ställs inför betydligt komplexare utmaningar. Hösten och vintern som ligger framför oss kommer att tvinga oss att sammanfatta, dra slutsatser och kanske delvis omdefiniera kyrkans sätt att vara kyrka. Det vore i så fall inte första gången det händer.

Ulf Lindgren, domkyrkokaplan

Luther stannar kvar under pesten och delar ut nattvard till de sjuka.

NÄTBASERADE FÖREDRAG: KODER OCH KRISER

HEMLIGA KODER

Kyrkan har under århundranden arbetat med symboler för att peka mot det out-sägliga och påminna människan om tillvarons andliga dimensioner. Kyrkliga seder och bruk har samtidigt förändrats under seklernas gång. Svenska kyrkan förvaltar därför koder som pekar ömsom mot det förflutna och ömsom mot det heliga.

I en serie kortare filmer tar Ulf Lindgren er med in i sakristians dolda gömmor, visar hur prästens klädsel förändrats, berättar om hur de liturgiska färgerna kom till Sverige och vad de symboliserar samt hur något så centralt som det kristna dopet har gestaltats på väldigt olika sätt i vårt land.

Med start den 10 september avslöjas under två veckor nya koder varannan dag. Gå in på församlingens hemsida: www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se.

Ulf Lindgren, domkyrkokaplan.

● **DATUM:** Från torsdag 10 september ● **WEBB:** www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se.

KYRKAN I KRISER – KRISER I KYRKAN

Hur har de kristna kyrkorna i Västeuropa reagerat och agerat när krissituationer och epidemier drabbat samhället? Varför har kyrkorna själva skapat kriser genom att uppmana till terrorhandlingar och mörklägga förtryck?

Följ med Ulf Lindgren på en resa genom historien där människans bästa och sämsta sidor blir synliga när kristna kyrkor ömsom beskyddat människor och ömsom förintat dem. De korta föreläsningarna finner du på församlingens hemsida: www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se.

15 oktober	Hur har kyrkorna agerat när pest och epidemier härjat?
17 oktober	Varför tog kyrkan initiativ till korståg och terror som dödade hundratusentals människor?
20 oktober	Har kyrkorna beskyddat eller förföljt judarna?
22 oktober	Varför har kyrkorna mörklagt prästers övergrepp mot kvinnor och barn?
24 oktober	När har kyrkorna kritiserat sociala orättvisor och när har de skapat kränkande system?

Ulf Lindgren, domkyrkokaplan.

● **DATUM:** 15–24 oktober (se ovan) ● **WEBB:** www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se.

KONTEMPLATION: TVÅ SERIER MED ANDLIG FÖRDJUPNING

IGNATIANSKA ANDLIGA ÖVNINGAR

Under hösten kommer de Andliga övningarna inte att äga rum på plats i Storkyrkan. Istället kommer de att läggas upp på församlingens hemsida: www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se. Varje onsdag, med start den 16 september, kan du tillsammans med Ulf Lindgren gå in i tystnaden och samtala med Gud. Höstterminens sista övning läggs ut den 25 november.

På hemsidan kommer det att finnas en kortare film där Ulf berättar om Ignatius av Loyola och hans 500 år gamla övningar. Där ger Ulf råd och stöd för hur du sitter tyst under en timme, går in i bibeltexten med hjälp av frågor och samtalar med Gud; med målet att dina livsfrågor ska möta Guds viskande svar. Här krävs inga förkunskaper, inte mer än förmågan att sitta still i en timme och en längtan efter en stunds samvaro med Gud.

Följeslagare: Ulf Lindgren, domkyrkokaplan.

● **DATUM:** Onsdagar 16 september–25 november

● **WEBB:** www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se

VARDAGSRETREAT UNDER ADVENTSTIDENS FASTA

Advent är en period av förberedelse och fasta. Slå följe med Ulf Lindgren och inled årets adventstid med hjälp av kontemplativa övningar under fem dagar. Under den första decemberveckan får du dagligen lyssna till två kortare bibeltexter. Varje läsning följs av en fråga som uppmuntrar dig att reflektera över och samtala med Gud om.

Med start den 1 december läggs övningarna upp kl 08.00 och kl 20.00 på församlingens hemsida: www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se. Det är viktigt att försöka skapa en rytm och lyssna vid samma tid varje dag.

Det tar bara några minuter att lyssna, och sedan använder du resten av dagen och kvällen att på egen hand blicka inåt i ditt liv. Låt oss tillsammans inleda adventstiden med denna dagliga bön så att dess rytm kan hjälpa oss att avsluta detta provningarnas år.

Följeslagare: Ulf Lindgren, domkyrkokaplan.

● **DATUM:** 1-5 december ● **TID:** 08.00 och 20.00

● **WEBB:** www.stockholmsdomkyrkoforsamling.se

KIERKEGAARDS EXISTENTIELLA FILOSOFI: OM LIVSMENING OCH DJUP MENING

Hur är det att vara människa? Vad bör jag göra med mitt liv? Det här är några av de frågor som den danske filosofen Kierkegaard ställde sig för snart 200 år sedan. Många söker idag efter en mer meningsfull tillvaro men vet inte riktigt hur. Kierkegaard har i sina böcker beskrivit viktiga förutsättningar för att kunna uppleva meningsfullhet.

I den här kursen presenteras grunddragen i Kierkegaards existentiella filosofi, med särskilt fokus på hans innerlighetsteori. Genom samtal fördjupar vi oss i hur hans tankar kan hjälpa oss i vår strävan efter livsmening och välbefinnande.

Ledare: Ted Harris, TD, FTO.

.....
● **DATUM:** Varannan tisdag fr o m 22 september ● **TID:** 18.00–20.30

● **PLATS:** Själagårdsgatan 13, Gamla stan ● **ANMÄLAN:** OBS kursen redan fullbokad
.....

Kursplan

22 september	En kultur i förändring
6 oktober	Innerlighetsteori
20 oktober	Det estetiska stadiet
3 november	Det etiska stadiet
17 november	Det religiösa stadiet
1 december	Kierkegaards arv

”Skulle jag önska mig något så skulle jag inte önska mig rikedom eller makt utan möjlighetens lidelse, det öga som evigt ungt och evigt brinnande överallt ser möjligheten.”

OM ATT SE MÄNNISKAN 2020: ÅRET ANNORLUNDA

I år blir det ingen vanlig Bokmässan, det blir en digital litteraturfestival där *Se människan* förstås kommer att medverka. De existentiella och djuplodande samtal som är *Se människans* signum kan du i år höra hemifrån soffan eller där du själv väljer att lyssna. Lyssna till flera författare ur årets storslagna utgivning av skön- och facklitteratur när vi sänder från Gamla stans bokhandel fredag, lördag och söndag 25–27 september, bland annat samtalar domkyrkokaplan Kristina Ljunggren med Majgull Axelsson 26 september kl 15.00. Vi spelar in utan publik, du hittar oss istället här: bokmassan.se eller svenskakyrkan.se/bokmassan

DET LEVANDE SAMTALET

Genom böcker och texter får vi nya insikter om andras liv men också vårt eget. Det är inte alltid bekvämt, det kan vara både omtumlande och en ögonöppnare. Författare borrar i detta att vara människa. Ibland är det de som går före i tankar och ord, sätter frågor och erfarenheter som rör sig i vårt inre på pränt. I tider av svårigheter är författarna våra färdkamrater, de låter oss stanna till vid platser och frågor. Ibland ger det oss möjlighet att bearbeta våra egna livsfrågor.

I samtalen på *Se människan*-scenen är det alltid livsfrågorna som står i centrum, och i år känns detta extra angeläget. Bokmässan och *Se människan* blir digitalt, våra samtal kommer att spelas in i Göteborgs domkyrka och Uppsala domkyrka, och sändas direkt från Gamla stans bokhandel i Stockholm. Alla kan ta del av detta genom internets försorg. Helst hade vi sett och hört live, men vi är glada att tekniken ger oss möjlighet att sprida och få uppleva goda samtal. Vad gäller *Se människan* på Bokmässan är detta i sig inte något nytt, vi har sänt på nätet i många år. Men i år gör vi det på ett annorlunda sätt.

Välkommen att lyssna till samtalen på bokmassan.se, svenskakyrkan.se/bokmassan eller via sensus.se där det efter vissa programpunkter även finns möjlighet till diskussion genom Samtal fortsätter.

● **DATUM:** 25–27 september ● **WEBB:** svenskakyrkan.se/bokmassan, bokmassan.se

---

SENIORTRÄFFAR: EN PLATS FÖR GEMENSKAP OCH REFLEKTION

VAD HÖSTTERMINEN ÄN BJUDER PÅ MÖTER VI DEN TILLSAMMANS

Det blev en annorlunda vår och sommar, med en pandemi som tvingade oss att förändra vår livsstil. Också inom diakonin, med inställda soppluncher, många fler stödsamtal på telefon, istället för att ses. Vi fick tacksamt dela ut matlådor, både till äldre personer som blev hemma ännu mer, och till många som fick svårare med sin egenförsörjning.

Vad som väntar oss den här hösten och vintern vet vi inget om just nu. Men vi diakoner finns här för samtal. På telefon, digitalt, utomhus eller med avstånd i ett luftigt rum i Storkyrkan.

Även om församlingen kanske inte kommer kunna ha soppluncher eller andra öppna mötesplatser tillgängliga under hösten, så stannar inte den diakonala omsorgen av.

Tvärtom förbereder vi diakoner oss på att möta ännu fler som får det svårt i sin livssituation eller känner oro inför framtiden, för sig själva eller omgivningen.

Pernilla Landin och Mikael Halldin, diakoner

MED OMSORG OM VARANDRA

Stanna hemma om du har symtom, även om symtomen är lindriga.
Tvätta händerna med tvål ofta och använd handsprit.
Sprid ut er och håll varsamt avstånd till varandra.

Vi följer händelseutvecklingen kring coronaviruset och de direktiv som svenska myndigheter rekommenderar. Det kan innebära att förändringar kan ske med kort varsel.

KALENDARIVM

SEPTEMBER

10-24	Hemliga koder (<i>Digitalt</i>)	SID 15
16	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16
20	Filosofisk och teologisk analys: Vad skapar mening och livskvalitet – även när man är svårt sjuk? (<i>Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9</i>)	SID 8
23	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16
25	Bokmässan Se Människan (<i>Digitalt</i>)	SID 18
26	Bokmässan Se Människan (<i>Digitalt</i>)	SID 18
27	Bokmässan Se Människan (<i>Digitalt</i>)	SID 18
27	Hans Ulfvebrand om sin domprosttid (<i>Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9</i>)	SID 5
30	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16

OKTOBER

4	Filosofisk och teologisk analys: När kyrkan tappar kontrollen (<i>Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9</i>)	SID 8
7	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16
11	Forskning pågår: Om kristen tradition och hållbar förändring (<i>Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9</i>)	SID 10
14	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16
15	Kyrkan i kriser – kriser i kyrkan (<i>Digitalt</i>)	SID 15
17	Kyrkan i kriser – kriser i kyrkan (<i>Digitalt</i>)	SID 15
20	Kyrkan i kriser – kriser i kyrkan (<i>Digitalt</i>)	SID 15
21	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16
22	Kyrkan i kriser – kriser i kyrkan (<i>Digitalt</i>)	SID 15
24	Kyrkan i kriser – kriser i kyrkan (<i>Digitalt</i>)	SID 15
28	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16

NOVEMBER

4	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16
8	Underströmmar – om mystik och kyrkohistoria i Gamla stan genom tiderna (<i>Storkyrkosalen, Trädgårdsgatan 9</i>)	SID 12
11	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16
18	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16
25	Ignatianska andliga övningar (<i>Digitalt</i>)	SID 16

Trots att vi lever så kort tid hinner de flesta av oss vara med om så mycket att vi blir gengångare i vår egen tillvaro, om vi utvecklas rimligt mycket. Kärnan finns där, den som kanske kallas jaget, den som kallas tomhet. Vad den än kallas är det konstigt att inte fler människor blir galna, därför att det vi kallar mognad, den så kallade verklighetsanpassningen, kräver av oss att vi avvisar vår känslighet.

KRISTINA LUGN